

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

ראש-השנה תשפ"א

גיליון מס' 505

על השולחן

הרב אברהם ישראל פרידמן

הילד שנגמל מהריטאלין..

יום ראש השנה הוא יום הפקידה. ביום הזה נפקדה שרה; גם חנה. האם רק זוהי העילה שאנחנו מזכירים זאת בסדרי-התפילות השונים? ייתכן ויש כאן רובד עמוק.

נפתח במשל.

תלמיד היה שניחן בשובבות-ילדותית יתירה. הוא החציף למחנך בשעת השיעור, ואף ידע לחולל מעללים שונים ומגוונים כאשר תשיג ידו הילדותית. בשעה שנחה עליו הרוח דאג להשים כוס מים מעל דלת הכניסה, ובעת נכנס המחנך את הדלת - הוא זכה למטר של צוננים משמיים..

המחנך, שקצת איבד עשתונות למול הילד הסורר שפחו עליו יצרו, לא ידע כדת מה לעשות. גם ניסיונות להעמידו בפינה או להורות לו לכתוב 300 פעם על דף משפט - לא העמידו אותו על המקום.

בנוסף, ביום מן הימים קלט המחנך כי התיוג השלילי שהדביקו לו - אם הוא המחנך, אם גם הוריו - גרם לילד להרגיש כרוך בחבל עב עם מעלליו. הוא לא הרגיש שהוא מסוגל בכלל לצאת לחופשי ולראות את הדרור. מעשיו מיגנטוהו.

עד שהגיע אותו יום שהמחנך החליט לשנות הילוך. "יענקי", הוא פנה אליו בבוקר בהיר, "אנחנו שוכחים מכל מה שהיה. ואני נותן לך צ'אנס להתחיל הכל מההתחלה. אני מוחק - אבל באמת מוחק - את כל הרישומים השלייליים נגדך. הם פשוט לא קיימים אצלי. אתה היום ילד חדש שנכנס לכיתה ואתה בטח תפתח דף חדש".

מאז - הכל השתנה. הילד הסורר שהצמידו לו ריטאלין, הפך לילד המתוק. זה שמקשיב למחנך ושקוע בחומר הנלמד. לא היה ממושמע הימנו.

ראש-השנה הוא יום של לידה. בו נפקדה שרה אמנו. בו נולד שמואל הנביא.

ביום הזה אנחנו לא שוקעים בבוץ. לא מנקים אורוות. איש שום אזכור של חטא ביום הזה. הוא נמתק מהזיכרון. ביום הזה אנחנו בכלל פותחים דף חדש. אנחנו ביום של לידה. אנחנו כמו תינוק רך וקטן שזה-

כאן התפילה תהי. בארצות אחר שילה הקדומה

עתה הגיח לאוויר העולם. מעולם לא טעם טעמו של חטא; טעמם של חיים הלא גם לא טעם.

ביום הזה אנחנו שוכחים מכל העבר, הכובל אותנו אליו בתת-מודע וגורם לנו חוסר יכולת להתנתק מהתלות אליו. ביום הזה אנחנו כמו תינוק שנולד שלא יודע מהו חטא. שאין לו שום תיוגים נושנים מהעבר. זו הזדמנות שלנו להתחדש וליצור ערוץ חדש בחיים. להשמיע ניגון טהור הרבה יותר. ניגון חיובי של "עשה טוב" שקודם ל"סור מרע" (כפי שלימד מרן השפת אמת), של יציאה לחירות מוחלטת. יציאה מעבדות לחירות.

השב נעשה ברייה חדשה (כפי שלימדנו הרמב"ם) אבל

... אדם הראשון שמע את מעלת התשובה שגורמת לקדושה ולדבקות בה, והבין את ערך האדם שיכול להתעלות למדרגה גבוהה של דבקות אמתית בה, ועי"ז נתעורר והרגיש שזוהי ממש מעלת השבת שהיא המוסיפה קדושה לישראל, ועי"י השבת זוכים לקדושה ולדבקות בה.
"ועל כן עמד ואמר: 'מזמור שיר ליום השבת', כי עיקר התכלית היא להתקדש ולהידבק בה, ויסוד ושורש לכל הקדושות היא השבת"

נועם הנשמות

פרקי ערגה לשבת קדש

(מרן הגאון רבי שלמה-זלמן אויערבאך צוק"ל - מאסף 'ישורון' חלק א', תשנ"ז)

הפנקסו של החנך

דילמות הינוכיות אקטואליות

מספרים

בשאלה ממה אנחנו יוצקים את הימים-הנוראים שלנו.

האם אנחנו יונקים אותם מאווירה, או שמא ממקום פנימי מאוד, עמוק מאוד. מקום של שברון -לב אותנטי. כזה שרק היודע הנסתר והנגלות - יודע.

זכורני שבשעתו ביקרתי בחצר הקודש סדיגורא בעיר התורה והחסידות בני-ברק. זה היה עוד בימי הרבי העקבי אבירים ז"ע.

זכורני שראיתי שם על לוח-המודעות משפט כמו: "אצלנו לא צועקים בתפילה. אנחנו צועקים בשקט -"

יש משהו בקונפליקט הזה של ה"צועקים" וה"בשקט" שמבטא את מה שעובר אבא לכמה ילדים, בן 30. כזה שראוי לגשת בימים נוראים.

הוא לא צועק. הוא מדבר. הנשמה שלו מדברת. הלב שלו כואב. הוא יודע שבנפשו יביא לחמו, ושהוא משול כחרס הנשבר. כאבא הוא יודע שיש את היום שאחרי. הצעקה שלו שקטה. היא לא צריכה רעש. כל-כולה שפת הלב היא. כמו חנה בשעתו.

פרשת חנה הנקראת בראש-השנה, נקראת כמובן בשל העיתוי: אבל יש בזה הרבה מן המסר:

בראש-השנה הקב"ה לא דורש צעקות. הוא רוצה תפילת חנה. שהכאב שלה לא צריך צעקות. "לך דומיה תהילה". כשיש ערוץ ישיר, נשמתי, עם ריבונא דעלמא, האדם מדבר אחרת. "וקולה לא יישמע".

ראש-השנה יותר מכל יום אחר, הוא לא יום של "אווירה". הוא יום שקט. אצילי. יום שבו אנחנו מדברים על ה"חלק אלוך ממעל" שבקרבתנו. ימים בהם אני ואתה שבים אל עצמנו הנשמתי. הפנימי.

הכל נעשה בדרך של "ואשפוך את נפשי לפני השם". כששופכים נפש, לא צריך צעקות; איפכא - חז"ל (ברכות לא, א) למדו מתפילת חנה כי "מכאן למתפלל שלא יגביה קולו בתפילתו".

כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל

רוצים דוגמא חריפה יותר?

הגאון רבי בן ציון אבא-שאל היה מפטיר: כי להשם מצוקי-ארץ אלו הם פגועי הנפש, עזובי החיים. אלו שאנחנו עוברים מדרכה כשאנחנו רואים אותם. הנשמתי הטובות והפצועות הללו - הם "מצוקי ארץ", ועליהם מושת תבל.

ההבדל החד והמהותי בין ימי הבחורות לימי האברכיות, ימים בהם אנו אבות לכמה ילדים הוא

תלמודא

חושג תלמודי אחד

שופר "יפה"?

שאלה מעניינת: האם ישנה מצווה שהשופר יהיה "נאה" כשם שיש מצוות נוספות בהם יש דין "הדור מצווה" מן הכתוב "זה קלי ואנוהו". (בפשוטות, לא קל למצוא שופרות "נאים").

והנה אם נעייץ בגמרא (נזיר ב, ב) שם למדנו דין הידור מצווה לא מופיע כלל דין של נוי השופר כי אם: "סוכה נאה, טלית נאה" ועוד. אבל אין זו הוכחה כי ייתכן ושיגרא דלישנא נקט, ובוודאי ישנם מצוות נוספות שהינם בכלל ולא ננקטו כאן. אולם לאחר בירור נראה שכך היא האמת. דהנה ראה בספר 'חכמת שלמה' על הרא"ש בסוגיית הידור מצווה עד שלישי (בבא קמא ט, ב) שהרחיב בדין זה וחילק בין אתרוג לשאר מצוות ונקט כדוגמא סתמית את השופר. חזינן דסבור שיש דין "הדור מצווה" בשופר, אף שבגמרא לא נזכר מפורשות.

עוד יש להוכיח מקושיית האחרונים על דברי הריטב"א (כמדומנו בראש השנה כח, א) לדבי ציפה פי השופר בזהב, שחוצץ. והקשו האחרונים מדין "כל לנאותו - אינו חוצץ".

ולכאורה תליא בנדון האחרונים הידוע (וכידוע שבכפות תמרים הרחיב בזה) האם עיקר מצוות השופר היא התקיעה או רק השמיעה. דאי התקיעה יש מקום להביא צד להדר בשופר נאה כעניין של הפצא דמצווה. אולם אם עיקר המצווה היא השמיעה, שוב מה יתרון יש להדר בייפוי השופר, הלא אינו אלא אמצעי להשמעת הקול, ועיקר העניין הוא הקול.

ומה שכן יש עימי לדון האם יש עניין של "הידור מצווה" באיכות - כלומר, האם יש עניין להדר אחרי אתרוג עם קול צלול על פני אתרוג עם קול צרוד. ודין "מצווה באיכות" כבר שמענו - כידוע - מדברי הברכת שמואל (מסכת קידושין סימן כ"ז אות ה) שהרחיב בעניין מצוות "ושננתם" שהיא ללמוד תורה באיכות, כלומר בהתאם ליכולת האדם הלומד (שאם יכול ללמוד בשעה מסכת - מחובתו לעשות כן) ויש לדון כאן האם לא רק בשיפור וטיפוח הנוי אמרינן כן.

וחשבתי להביא הוכחה ניצחת מדברי הגמרא שבת (כג, א) שרבא העיד על עצמו שבעבר היה מהדר לנר חנוכה אחרי שמן שומשומין שאורו לפרק-זמן, אולם לאחר מכן ביכר את שמן-הזית שצלול אורו יותר. משמע שיש עניין בהידור ביחס לאיכות ולא רק ביחס לכמות או לחזות.

א. י. פ.

כולנו מכירים את ההלכה לימים נוראים: "... וידקדקו לחזור אחרי ש"צ היותר הגון והיותר גדול בתורה ומעשים טובים, ושיהא בן שלושים שנים, גם שיהא נשוי". (רמ"א, סימן תקפ"א סעיף א') ובמשנה ברורה (שם סעיף קטן י"ב ובשער הציון שם): "שאז הוא בחצי ימי הזקנה וליבו נכנע ונשבר יותר".

תודו שבעינינו הבשריות יש כאן נתינת טעם לפגם: יהודי בן 30, קולו אומנם סדוק ונשבר כיבבת השופר, אבל אולי הוא פחות מרעים בקולו. הוא פחות מבין מה זה "אווירה" של תפילות. אם נטיל את המלאכה על בחור בן 20, זה שעושה שטייגען בקולות וברקים בסדר א' במלוא החיוניות והרעננות - נקבל תוצאה מוזיקאלית טובה יותר. ההד יישמע עד קצה בית-המדרש בקלות. העוצמה תרעיד את בית-המדרש.

יש ויש.

יש שעדיין מחוברים לאווירה של הישיבה. לתפילות הארוכות ולנעימות המיוחדות שובות-הלב. ימים מתוקים שאין להם תחליף.

יש שכבר התרגלו להיגמל מה"אווירה". מהניגונים. יש להם ראש-השנה משלהם. יום-כיפור משלהם. הם מתפללים בכלל בבית-הכנסת השכונתי ואת הניגון הם מנגנים לבד-לבד. לעצמם. ניגון שאינו צריך להרבה תסמינים חיצוניים של קולות וברקים וההר עשן. הם לא צריכים את הניגונים שוברי-הלב והמרטיטים. הניגון שלהם שקט, הרפתקאות החיים יודעים להפוך אותו לשבור מספיק. כנה מספיק. מבלי שאף אחד ישמע.

כמו חנה המדברת על ליבה, רק שפתיה נעות וקולה לא יישמע. קול הנשמה.

אנשי העשה

סיפור יהודי לשלחן שבת

ראש-השנה בבית המרחץ

"אחי נסתלק לא-מזמן ואני חפץ להינשא לרעייתי. אסכים לסרב לכך רק אם אשמע זאת מפה-קדשו של הגאון רבי חיים-עוזר מווילנא".

זה היה באחד מהימים הנוראים דווילנא. גאון ישראל מרן הגאון רבי חיים-עוזר גרודז'ינסקי זצוק"ל נדרש בעצת רופאיו לשהות בימי הפגרה בבתי-המרחצאות. אולם עקב האחריות הציבורית הכבדה, פקדו עליו הרופאים להישאר במקום עד אחרי יום הכיפורים.

שיחות לילה

שיח יהודי פורה בעבודת ה'

ראש-השנה או שבת!?

אבישי פרי: כמה ימים לפני, בא נדבר קצת - כמובן - על ראש השנה שחל בשבת, כמו בשנה זו.

יש כאן למעשה סוג של עירוב רשויות בעיני המתבונן. מחד שבת שזה איחוד בין מידת היראה ואהבה בבחינת יעקב שהוא מצב של "נחלה בלי מצרים", וכפי שהאריך רבות הנתיבות שלום בספריו. ומאידך ללא ספק יום ראש השנה הוא מידת היראה לבד - "יעברו לפניו כבני מרון". יום הדין והמשפט. האיך אפוא משתלבים שני הדברים יחדיו?

וכך נאלץ גאון ישראל, בעל ה"אחיעזר" לשהות ליד יהודים מרוחקים שבאדישותם וניכורם כי רבו ביכרו לשהות בימים הקדושים בשנה בבתי-המרחצאות. רבי חיים-עוזר הוטרד מכך רבות: וכי על מה ולמה נגזר עליו מן שמיא לשהות בחברה רעה ומנותקת זו חלף השהייה בקרב עדתו הגדולה והקדושה בעיר מלאה חכמים וסופרים, ירושלים דליטא היא ווילנא.

והנה ביום סתמי הוא פוגש יהודי מרוחק.

הלה מסיח לפי תומו כי לאחר פטירת אחיו הוא מתעתד לישא את רעייתו. רבי חיים-עוזר ניסה להניאו מהמהלך והסביר לו בפרוטרוט את האיסור החמור הכרוך בנישואין עם אשת-אח. אולם הלה בשלו.

ואז, לאחר מספר רגעי הרהור, נראה כי היהודי נכנע קמעא: "אינני מוכן לקבל את הדברים, אלא אם-כן אשמע אותם מפיו של רבי חיים-עוזר מווילנא...".

כמי שבקי ורגיל בספרים הקדושים ובכללם ספרי חסידות, נשמח אם תטעים אותנו מאוצרך הטוב בנושא.

הרב לודמיר: המיזוג של 'אהבה ויראה', הוא כדברי הבעש"ט בשם הרמב"ן תכלית העבודה הרצויה. 'זכור ושמור בדיבור אחד נאמר'. אם כי, שלא ימלט, שאחד יתחבר יותר לגוון של אהבה, ואחד לגוון של יראה.

וראה זה פלא, הדורות הראשונים בהיסטוריה של העם היהודי, עבדו בגוון של יראה, עם תוכחות אינספור מנביאי ישראל, והדור האחרון, עבודתו כפי שדובר בשבוע שעבר ב'אהבה'. מה אתה אומר על כך, הרב אבישי פרי? מה אומרים על כך חכמי ספרד?

הרי החיד"א כותב, שבתשובה מאהבה אין צורך בד' חילוקי כפרה. הבני-יששכר מפליא את חידושו של החכם הספרדי, ומסיים: אבל אם כך אמר החיד"א, הרי שלמרות שאיני מבין, מהיכן שאב דבר זה, כשם שפוסקים בבית דין של מטה, כך פוסקים בבית דין של מעלה. בר"ה שחל להיות בשבת, אין צורך ביראה של השופר, ומספיק בתשובה מאהבה של החיד"א בזכות השבת.

פנה אליו רבה של ווילנא בפשטות ואמר לו: "אני הוא הדובר אליך..". וכך הצילו מן החטא.

"עתה ידעתי", פירש רבי חיים עוזר לאחר מכן, "מדוע סיבבו מן השמיים שאשה בחברת מפוקפקים בימי הדין".

נשאל פעם מרן הגאון רבי יוסף-שלום אלישיב זצ"ל: האומנם שווה הצלת יהודי אחד על פני חיזוק לבני קהילה גדולה? האומנם כן?! והיה משיב בפשטות: אכן. מעשה קטן - אך שנעשה בנקיות מוחלטת שווה אלף-מונים על פני מעשים שנעשים בפרהסיא ויכולים להיות עם נגיעות שונות של כבוד וכו'.

בגיליון המופלא 'גל-עיני' הביא את הסיפור הייחודי והפליא במסר העולה ממנו: ייתכן שהפעם, בשל הנסיבות, נצטרך להוריד ווליום בתפילות הימים הנוראים. חלף תפילות המוניות וגועשות, נתפלל במנייני-רחוב "פשוטים". בלי רעשים ובלי עומס. אבל זו עבודת ה' הכי "נקייה" בעולם. הכי אמיתית. נטולת נגיעות ונגיעים.

אבישי פרי: ובכל אופן: המיזוג הזה אומר דרשני ודורש הבהרה: מה מצינו בספרים הקדושים, ספרי חסידות וכדומה על המיזוג הזה? מלבד ההלכות הנדרשות, יש גם הלכות הכנה דרבה לראש השנה: מה טיבה של "עבודה" המצופה לנו בראש-השנה דגן?

הרב לודמיר: הספרים הקדושים רואים בזה השלמה. ויש שגם ראוי בזה מתנה ליראי ה' שיוכלו גם לשמוח. ויש שחידשו שבשבת יש התמזגות המידות.

לו הייתה זו שיטה חינוכית, או אז היה אפשר לטעון לחוסר יציבות ועקביות, אך מכיוון שזו האמת, אזי צריך לעבוד פעמים כך ופעמים כך.

אבישי פרי: נסיים אפוא, באיחול לאלפי הקוראים ולכל בית ישראל בכל מקום שהם, כל אחד בעבודת ה' האישית-ייחודית שלו: שנת רוממות בדרך העולה מתוך התבוננות, העמקה וחשיבה, שנת 'מאשפות ירים אביון'.

אמן, כן יהי רצון.

המשך בשבוע הבא

לתשומת-ליבכם! מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן לקבל את הגיליון למייל ללא תמורה

בשליחת דוא"ל לכתובת: abyisrael@gmail.com

מלווה הלכה

אקטואליה מזווית יהודית

תפילה ליום הדין

הסופר הרב דוד זריצקי זצ"ל

כמדי שנה בשנה בבוא היום הגדול, יום הדין, עומד אני לפניך בלב כפוף, בעינים דומעות ובברכיים כושלות, ובפי רק מילה אחת:

- אלוקי!

כמו בכל שנה ביום גדול זה, ירא אני מלהביט בפני השנה שעברה, והרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלימה המבקש להתרוקן מכלימתו ולהתמלא כיסוף והתדבקות נצחית עם האור האינסופי. ומתחנן ואומר לפניך רק מילה אחת:

- אלוקי!

מילה זו היתה כפי שעה שסברתי שזוהי מלתי האחרונה. מילה זו היתה עמי גם בזמנים בהם לא היה לי מלבדה כלום, לא מעלי, לא מלפני, לא מאחורי ולא מצדדי; בשעה שהרעב איים לכולתני, היתה מילה זו מזון לעצמותי; כשהקבר הפתוח משך אותי אליו, משך הוא עמי גם את המילה הזו, וכשלפתע החיים חזרו אלי בחזרה נשארה לי מילה זאת כרכושי היחיד עמה עליתי מן האשפתות.

יודעני, אלוקי, כי בשל סאת עוונותי, הבאתי עלי ועל כל העולם את החורבן הנורא. סלח לי, אלוקי, על העולם שחרב באשמתי ועל העתיד הטוב שנמנע בגללי.

פעמי הליל על מפתן בית הורי - נדמו. סלח לי, אלוקי, על החיים שפסקו בעודם באיבם.

העינים היהודיות, הדמעה האימהית, הצניעות העדינה האפופה טללי קדושה, החיים המרופדים בידים של משי, כל אלו פסו, חלפו ונמוגו. סלח לי, אלוקי, על העינים שכוסו עפר, על הדמעות שהפכו למים, על הצניעות שנתלתה על גבי כלונס באמצע הרחוב, ועל החיים שנורגמו אבן.

על כל אלה - סלח לי, אלוקי!

אלוקי!

זכני עוד פעם אחת להביט בבית שכולו יהודי ממסד ועד הטפחות, ממפתן הדלת ועד הארובה, בית שכל פינה וזווית שבו ראוי הוא לנשיקה - כמו המזווה.

הרשה נא לי לעמוד שוב בד' אמותיה של אמא שלי, שבכתה משום שהיא אמא, ששמחה משום שהיא אמא יהודיה, שחיה רק משום שהיא אמא שלי ושמחה באושר רק משום שהיא היתה אמא שלי.

תן לי לחוש עוד פעם אחת את לטיפתה האימהית בשעה שהיא העירה אותי לסליחות, תראה לי שוב את הדמעה הנצחית בתחתית עינו של אבא, תן לי להביט בקברם של אבי ואמי וכשהקבר שלהם שוב יתכסה בעפר אוכל לתפוס לפחות את שאריתה של הלטיפה של אמא, ואת רטט הצער שבאישון עינו של אבי רגע לפני שהדמעה הגדולה נשרה ממנה...

שברי בית אבא ואמא מתגוללים אי שם בערבות פולסיה, סלח לי, אלוקי, על שהבאתי עלי את הצער הגדול הזה.

אלוקי!

הארץ שאני נמצא בה - שלך היא. כאן נולדה הארץ וכאן נוצרו החיים. כאן קיבל החומר את צורתו וכאן נולדו האהבה והאחוה, על האור הנסוך עליהם. כאן הוא פתחו של

גן עדן וגם של הגיהנום, כאן קיבלו החיים את ערכם האמיתי והמוות את משמעותו הנוקבת.

באתי לכאן, לארץ שלך, אחרי שחצי העולם שרף אותנו והחצי השני סגר את שעריו בפנינו, כדי שהריח של הבשר החרוך שלנו לא יהרוס להם את התיאבון...

הגעתי לכאן, על פי קריאתך, להיות במחיצתו של אברהם שהאדיר את שמך כפי כל באיה, להיקרב כיצחק שנעקד על גבי המזבח לכבודך, ולעלות בסולמו של יעקב אבינו הלך ועלה השמימה.

- לראות את השמש שנותרה תלויה נבהלת בעמק איילון, ואת הלכנה אשר בעמדה על קצות אצבעותיה התבוננה בה בעיניה המתפחדות ועצרה אף היא מלכת בגבעון. לראות את האבנים הפזורים על פני הארץ אשר כל אחד מהם ראוי להיות אבן פינה בבית מקדשך, ולדרוך על כל גבעה והר הזוכרים היטב את פסיעותיו של דוד מלך ישראל.

נסעתי בארצך על פני אותו הים הגדול המוזכר כבר בתורתך הנצחית, וטבלתי באותו הירדן שריפא את הצרעת של נעמן, ואשר הוא ממשיך להתחמם לאורו של השמש התלויה מעליו וממתין מוכן ומזומן ליום בו יידרש להיבקע שוב. ראיתי עץ חרוב, נינו של אותו חרוב נטע חוני המעגל, ולקטתי משרידי הגבורה של שמשון המתגוללים עדיין בין צרעה ובין אשתאול, גבורה שמימית אותה מקבלים ברגע ואפשר לאבד אותה ברגע.

ואני עבדך בן אמתך, פורש כפי אליך ומתחנן: סלח נא לעוון העם הזה כגודל חסדך, יען כי קיימת בנו ואנכי הסתר אסתיר פני, והם לא מבנינים את זה; כי בניך הם, אהוביך, בני הרוגיך והטבוים על יחודיך, השרופים והתלויים למען שמך, בני אלה שנשאו בגאון ובייסורים את שמך הגדול על פני כל העולם; כי טועים הם, כי הטעו אותם, כי השקו אותם מבארות מורעלים. וכשירח אורך הגדול ויוסר הלוח מעל פני שכלם הנבוך, יראו ויכירו כולם את האמת האמיתית, ויבינו כולם את פשר החיים ואת משמעות המוות, וירגישו בחוש כיצד הנצח עומד על מפתן חייהם ומתחנן שיפתחו לו את הדלת, ואזי מן ועד באר שבע לא ימצא ילד יהודי בלי ציצית, ראש יהודי בלי תפילין ובית בלי מזווה.

כי בניך מחפשים אותך, אולם כעיוורים הם המגששים באפלת ימי המשיח, ואין מי שיראה להם את הדרך הנכונה ואת המקום בעומק הלב ששמך הגדול והקדוש שוכן בו, - סלח לי אלוקי על שבעוונותי שלי, שלי ולא של מישהו אחר, הם עדיין לא מצאו את האור הזה השוכן אתם בתוך טומאתם.

וסלח לי, אלוקי, שאתה החזרת לי את החיים ואילו אני מחזיר לך רק מילים...

פורסם ב'המודיע' כ"ט אלול תש"ד. התודות למערכת 'נר לדוד' על מסירת הדברים המופלאים.